



NÁZEV MATERIÁLU	Stanovisko Svazu průmyslu a dopravy ČR k Návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů
Č. J.	14/2023
DATUM ZPRACOVÁNÍ	17. února 2023
KONTAKTNÍ OSOBA	Jan Šebesta
TELEFON	225 279 204
E-MAIL	jsebesta@spcr.cz

Svaz průmyslu a dopravy ČR (SP ČR) vítá změny návrhu zákona, které počítají mj. s větším využitím agrovoltaiky. Zároveň ale žádáme o odstranění některých překážek bránících využití potenciálu agrovoltaiky.

## OBECNÉ PŘIPOMÍNKY

### 1. K úpravě materiálu

Velmi oceňujeme změny návrhu zákona, které dle svého znění v aktuálním MPŘ již počítají s tím, že agrovoltaická výroba nevyžaduje odnětí ze zemědělského půdního fondu (stavebník musí získat souhlas orgánu ochrany půdy s jeho záměrem a splnit případné podmínky), že se nezavádí nové povinnosti oproti tzv. Lex OZE I v oblasti změny územního plánu pro projekty nad 1 MWp a že novela zaručuje pokračování zemědělské produkce nutností zápisu půdního bloku v registru půdy LPIS.

## KONKRÉTNÍ PŘIPOMÍNKY

### 2. K § 1 odst. 5

Nesouhlasíme s tím, aby došlo ke změně a zařazení do ZPF na pozemcích, které jsou již v územně plánovací dokumentaci vymezeny jako plochy či koridory pro stavby.

#### Odůvodnění:

Rozumíme, že je také snaha o rozšiřování ZPF, nicméně to nemůže být na úkor již vymezených pozemků. Je také třeba zabránit obstrukčnímu jednání.

**Tato připomínka je zásadní.**

### 3. K § 4 odst. 1 první větě

Žádáme vypustit text „nezastavěné a nedostatečně využitá pozemky v zastavěném území nebo na nezastavěných plochách stavebních pozemků staveb mimo tato území, stavební proluky a plochy získané zbořením přežilých budov a zřízení“.

#### Odůvodnění:

Domníváme se, že nelze zákonem o ochraně zemědělského půdního fondu stanovovat prioritní užívání pozemků, tyto kompetence náleží stavebnímu zákonu, resp. územnímu plánování. V zásadě je dostatečné, pokud platí úvodní ustanovení, že pro nezemědělské účely je nutno použít především nezemědělskou půdu. Pokud chce předkladatel stanovit, že případně lze využívat pro nezemědělské účely i nezastavěné

a nedostatečně využitě pozemky v zastavěném území nebo na nezastavěných plochách stavebních pozemků staveb mimo tato území, stavební proluky a plochy získané zbořením přežilých budov a zřízení, které jsou zemědělskou půdou, pak by měl ustanovení takto upravit.

**Tato připomínka je zásadní.**

#### **4. K § 4 odst. 1 druhé větě**

Žádáme vypustit text „v územně plánovací dokumentaci a odejmout ji ze zemědělského půdního fondu“.

##### Odůvodnění:

Navrhované ustanovení může presumovat, že podmínkou pro odejmutí ze zemědělského půdního fondu je vymezení k jinému než zemědělskému účelu v územně plánovací dokumentaci. To by však bylo v přímém rozporu s ustanovením § 18 odst. 5 zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon a v rozporu s ustanovením § 122 zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon. Zejména pak v kontextu staveb pro veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu s takovým důsledkem (předchozí vymezení v územně plánovací dokumentaci) nelze souhlasit. Domníváme se, že není vyloučena interpretace, že „určení“ a „odejmutí“ jsou dva nezbytné kroky.

**Tato připomínka je zásadní.**

#### **5. K § 4 odst. 2**

Žádáme upravit ustanovení a úpravou posílit veřejný zájem na realizaci nízkouhlíkové a obnovitelné výrobě elektřiny rovněž z pohledu vynětí zemědělské půdy ze ZPF.

##### Odůvodnění:

Považujeme za nezbytné, aby byl v předmětném ustanovení posílen veřejný zájem na realizaci nízkouhlíkové a obnovitelné výrobě elektřiny rovněž z pohledu vynětí zemědělské půdy ze ZPF. V rámci probíhající energetické transformace ve vazbě na Green Deal, ale rovněž ve vazbě na posun geopolitické situace v souvislosti s vpádem ruských vojsk na Ukrajinu, je třeba razantně posílit rozvoj udržitelných energetických zdrojů v ČR. U OZE pak pro tuto argumentaci svědčí nejen možnost kombinovat obnovitelný zdroj energie s vhodnou formou zemědělského využití půdy (agrovoltaické elektrárny), ale rovněž dočasnost vynětí, která je vázaná na dobu životnosti daných výroben. Požadujeme proto považovat zájmy na výstavbě OZE za vždy nezbytný případ a nezbytnost v řízení již neprokazovat.

V praxi totiž dochází k tomu, že podmínka nezbytnosti neexistence vhodných ploch pro umístění FVE na nekvalitní nebo neproduktivní zemědělské půdě má být dokládána neexistencí volných střech v okolí. To je nepochopitelné odlišných účelů výroben a jejich zapojení do energetické soustavy, ani hypotetické pokrytí všech střech v okolí nebude dostatečné pro spotřebu energie v těchto budovách, další energii bude třeba dodat z externích zdrojů, dočasná fotovoltaická elektrárna na méně kvalitní půdě je jedním z nich.

**Tato připomínka je zásadní.**

#### **6. K § 4 odst. 3 a problematice územních plánů pro projekty do 1 MWp**

**Navrhujeme umožnit instalaci agrolvoltaiky na plochách označených jako “zemědělská výroba” a na zemědělské půdě jakékoli třídy ochrany, ať už cestou doplnění § 4 novelizovaného zákona o ustanovení, které zahrne agrolvoltaiku mezi platné zemědělské účely využití půdy, anebo vydáním metodického pokynu (po dojednání s MMR), které orgány územního plánování povede ke kladnému vztahu k umístování agrolvoltaiky na půdu označenou v ÚPD jako “zemědělská výroba”.**

**Navrhujeme přinejmenším úpravu novelizačního bodu 23 tak, aby se pravidlo o územně plánovací dokumentaci na agrolvoltaiku nevztahovalo.**

Odůvodnění:

Upozorňujeme, že novelizovaný zákon sice fakticky zavádí dvojí využití půdy, dále však přehlíží, že oblast územního plánování (která je v gesci jiného resortu) dvojí využití pozemku nezná. Obojí má dva významné důsledky, které spatřujeme jako zásadní:

**Návrh neřeší problém územního plánování pro výrobní do 1 MWp, které nespádají mezi tzv „veřejnou technickou infrastrukturu“.** Agrolvoltaiku nadále nebude možné stavět na plochách, které jsou v územním plánu označeny jako “zemědělská výroba” (ZV), nebo na plochách obdobného charakteru. Lze očekávat, že prospekt nutné změny územně plánovací dokumentace zájemce o instalaci agrolvoltaiky odradí a povede spíše k zániku zemědělské činnosti a výstavby běžné fotovoltaické elektrárny, což určitě není žádoucí. Regulační problém, který se předložený materiál snaží vyřešit, vyřešen nebude. Agrolvoltaika přitom zemědělské využití pozemku podporuje, a změna ÚPD tak není indikována.

Navíc, i kdyby investor změnu ÚPD vyvolal, předložený návrh změně v některých případech brání. Není totiž vyřešen vztah nového § 8a k § 4 odst. 3, podle něhož nelze půdu I. a II. třídu ochrany určit v územně plánovací dokumentaci k jinému než zemědělskému účelu. Pokud je agrolvoltaika ze zákona nezemědělským účelem využití, kvalitní půda pro ni nemůže být použita. Takové rozlišení ale bude mezi zemědělci vytvářet neodůvodněné rozdíly, když agrolvoltaika – jak bylo uvedeno – nepředstavuje zábor kvalitní půdy, ale pouze dodatečný způsob jejího využití.

**Tato připomínka je zásadní.**

## **7. K § 7 odst. 2**

Požadujeme ponechat stávající znění odst. 2 beze změny.

Odůvodnění:

Podle stávajícího znění § 7 odst. 2 platí, že pokud je stavba umístěna v souladu se zásadami územního rozvoje nebo územním plánem, alternativy umístění stavby se nevypracovávají.

Návrh toto pravidlo ruší, a i pro tyto stavby vypracování alternativ umístění stavby nově požaduje.

Odůvodnění návrhu je v rozporu s tím, co návrh navrhuje. Odůvodnění návrhu (tj. odůvodnění k bodu 31) uvádí, že návrh má pouze zvýšit srozumitelnost tím, že nahradí slovní spojení „mimo zastavěné území“ slovním spojením „v nezastavěném území“. Odůvodnění (ať již úmyslně či opomenutím) zcela mlčí o tom, že návrh ruší stávající výjimku z povinnosti vypracování alternativ umístění stavby.

Zrušení výjimky pro povinnost vypracování alternativ umístění stavby je nepřijatelné, jelikož pokud je pro stavbu vymezena plocha v územně plánovacích dokumentacích a je tedy rozhodnuto o umístění stavby na konkrétních pozemcích, není zpracování variant umístění stavby důvodné. Výjimka je dlouhodobě využívána v praxi a nejsou nám známe žádné její negativní důsledky.

**Tato připomínka je zásadní.**

**8. K § 8a odst. 1**

Navrhujeme ve druhé větě nahradit slovo „*záměru*“ slovem „*stavby*“.

Odůvodnění:

Jedná se o jazykové zpřesnění formulace, když „*zařízení*“ v úvodu věty je součástí vlastní stavby agrovoltaické výroby, a nikoliv záměru ji realizovat.

**Tato připomínka je zásadní.**

**9. K § 8a odst. 3 písm. d) a § 8a odst. 6 a tezí vyhlášky**

Navrhujeme v §8a odst. 3, písm. d) vypustit slova „*o záměr podle odstavce 1 nebo*“ a § 8a odst. 6 vypustit zcela.

Odůvodnění:

V případě agrovoltaiky nedochází k odnětí ZPF, ani skrývce zemědělské půdy, ani k přerušení využívání půdy pro zemědělskou činnost. Plán rekultivace z tohoto pohledu nepovažujeme za nutný, když pouze dochází k odstranění agrovoltaiky. Nezbytnost odstranění stavby pak vyplývá z povahy dočasné stavby a požadavků stavebního zákona.

**Tato připomínka je zásadní.**

**10. K § 8a odst. 3 písm. e)**

Žádáme doplnit, že se jedná o úpravu vztaženou k odstavci 2, neboť v případě agrovoltaiky k žádné skrývce kulturních vrstev půdy nedochází.

**Tato připomínka je zásadní.**

**11. K § 8a odst. 4**

Žádáme za slovo „*vydá*“ doplnit slova „*do 30 dní ode dne doručení žádosti*“.

Odůvodnění:

Požadujeme stanovit lhůtu na vydání souhlasu.

**Tato připomínka je zásadní.**

**12. K § 8a odst. 4**

Žádáme na konec odstavce doplnit větu: „**Vydáním souhlasu s realizací záměru podle věty předchozí platí, že je považován za stavbu pro zemědělství podle stavebního zákona.**“.

Odůvodnění:

Považujeme nadále za důležité a žádoucí, aby záměry agrolvoltaiky nemusely být vymežovány územně plánovací dokumentací, resp. je bylo možné povolit i v nezastavěném území podle § 122 nového stavebního zákona, protože jak vyplývá z principů navrhované úpravy, tak dvojí využití zemědělské půdy je za stanovených podmínek nadále zemědělskou činností. Nicméně je třeba zpřesnit a v zákoně vyjasnit vazbu na předmětné ustanovení stavebního zákona.

**Tato připomínka je zásadní.**

#### **13.K § 10 odst. 4**

Žádáme ustanovení upravit tak, aby se limit, který nesmí změny souhlasu převýšit, vztahoval k celkové ploše rekultivovaného území stanovené platným plánem rekultivace.

Nové znění odst. 4 (nově doplněný text červeně):

**„4) Z důvodu ochrany přírody a krajiny podle zákona o ochraně přírody a krajiny je změna souhlasu pro těžbu nerostných surovin prováděnou ve stanoveném dobývacím prostoru možná pouze v části týkající se plánu rekultivace, ve výjimečných případech, a to na základě vyjádření orgánu ochrany přírody. Změny souhlasu nesmí převýšit 20 % ~~plochy řešené původně schváleným plánem rekultivace~~ z celkové plochy rekultivovaného území stanovené platným plánem rekultivace.“**

Odůvodnění:

Zákon neobsahuje bližší definici či zpřesnění určení maximální výměry využití rekultivovaných ploch pro účely ochrany přírody a krajiny v rámci území zasažených těžbou vyhrazených nerostů. Touto úpravou dojde k exaktnímu stanovení plochy, která může být využita pro ochranu přírody a krajiny v rámci činných lomů a dolů.

**Tato připomínka je zásadní.**

#### **14.K § 22 odst. 3**

Navrhujeme bez náhrady vypustit text „...a další požadavky týkající se podoby nezbytných zařízení agrolvoltaické výroby elektřiny, maximálního výkonu, technického provedení, referenčního výkonu, následné rekultivace ...“.

Odůvodnění:

Nepovažujeme za vhodné, aby byla prováděcím předpisem stanovována „podoba“ zařízení agrolvoltaiky nebo jejich nezbytnost, když toto bude podléhat budoucímu technologickému vývoji.

Technické požadavky na „fotovoltaiku“ jsou právními předpisy řešeny a je třeba projít povolovacím procesem, nechat si zpracovat projekt atd. Tím, že by došlo k samostatné úpravě této problematiky ještě v jiných předpisech, které by byly vydány na základě zmocnění zákona o ochraně ZPF, by mohlo dojít k rozporu v legislativě a případným dalším nesrovnalostem. Následná rekultivace není nezbytná, protože nedochází k odstraňování kulturních vrstev.

**Tato připomínka je zásadní.**

#### **15.K příloze části D bodu 4**

Nesouhlasíme s navýšením koeficientu třídy ochrany pro III., IV. a V. třídu.

Odůvodnění:

Kvitujeme úpravu v Části B písmenu E, avšak i nadále považujeme za kontraproduktivní za současné situace zvyšovat koeficient, potažmo náklady na výstavbu výroben elektřiny z obnovitelných a nízkouhlíkových zdrojů. Celospolečenský zájem na energetické transformaci je přinejmenším srovnatelný, ne-li vyšší, s ochranou zemědělského půdního fondu ve III. až V. třídě.

**Tato připomínka je zásadní.**

#### **KONKRÉTNÍ PŘIPOMÍNKY K TEZÍM PROVÁDĚCÍHO PŘEDPISU**

##### **16.K úzkému výčtu plodin a odstavci „Druhy zemědělské kultury“, str. 1**

Nesouhlasíme se zúžením agrovoltaiky pouze na pěstování trvalých kultur. Navrhujeme nespecifikovat plodiny, na kterých lze využít agrovoltaické výrobní elektřiny, a dobu provozu.

Nové znění odstavce Druhy zemědělské kultury:

*„Vyhláška taxativně stanoví druhy zemědělské kultury, které se mohou nacházet na zemědělské půdě, na které lze realizovat záměr agrovoltaické výrobní elektřiny. Tento výčet je nezbytné vztáhnout k druhům zemědělské kultury slučitelným s technickou charakteristikou agrovoltaické výrobní elektřiny (umístění panelů, kabelů, zabezpečení atd.) a jejího provozu. Z tohoto důvodu se jako nejvhodnější jeví vybrané trvalé kultury, zejména ovocné sady, vinice a chmelnice, obiloviny, zeleniny a bylin.“*

Odůvodnění:

Není důvod upřednostňovat vinice, chmelnice a ovocné sady. Vzhledem ke klimatickým a geografickým podmínkám České republiky jsou agrovoltaické instalace vhodné též pro plodiny typu obilovin, zeleniny, nebo bylin, které především ve spojení s vertikální agrovoltaickou výrobní mohou být na našem území efektivnější.

Dále není dle našeho názoru nutné odkazovat na předpokládanou dobu provozu, protože efektivní nástroj proti zneužívání je uveden v dalším bodě stanovením referenčním výnosem, který lze stanovit jak pro ovocné sady, tak pro obiloviny a další plodiny.

##### **17.K odstavci „Maximální výkon“, str. 2**

Navrhujeme vypustit odstavec „Maximální výkon“.

Odůvodnění:

Dle zkušeností zjištěných především na zahraničních exkurzích považujeme tento bod za velmi špatně technicky stanovitelný. Jako pojistka proti zneužití institutu agrovoltaické výrobní slouží kontrola SZIF a následný zápis do registru LPIS.

Konkrétní důvody proti stanovení maximálního výkonu v poměru k ploše jsou například:

U některých typů plodin (např. ovocné sady) je možná vzhledem k výši konstrukcí instalovat větší výkon panelů než na klasických FVE, protože není nutné zachovat průjezdnost např. techniky pro sekání trávy. Některé zahraniční instalace proto vykazují vyšší výkon než klasické instalace

U instalací nad typy plodin, které chce zemědělec vzhledem ke změnám klimatu pomocí agrovoltaické instalace naopak proti přílišnému slunečnímu osvětlení chránit zastíněním pomocí panelů, je omezení výkonu kontraproduktivní. To platí o to víc, když panely jsou – jak je běžné v zahraničí – instalované na tzv. „trackerech“, tedy otáčecích systémech, které umožní plodiny buď zcela zastínit, nebo naopak výrobu energie naprosto zastavit. U takových systému pomocí trackerů by bylo prakticky nemožné stanovit rozumný maximální výkon

Výkon fotovoltaických panelů se neustále zvyšuje. Jen oproti roku 2010 jsou dnes panely o cca 30 % výkonnější. To znamená, že stejný počet panelů se stejnou plochou dnes vykazuje větší instalovaný výkon. Určit tedy ve vyhlášce maximální výkon FVE znamená, že vyhlášku bude třeba měnit dle vývoje efektivity panelů.

### **18.K odstavci „Následná rekultivace“, str. 3**

Navrhujeme vypustit odstavec „Následná rekultivace“.

Odůvodnění:

Domníváme se, že v souvislosti s agrovoltaikou se v principu nelze bavit o rekultivaci. Nedochází v souvislosti s její instalací ke skrývání kulturních vrstev, a tedy zásahu do fondu způsobem, který by představoval potřebu provádět rekultivační zásahy. V době ukončení provozu se instalované zařízení pouze odstraní, vzhledem k tomu, že půda bude dále využitelná a bude zemědělsky obhospodařovaná a odstranění těchto zařízení tak bude účelné i z tohoto hlediska a zároveň povinné z hlediska požadavků stavebního práva, pak se domníváme, že riziko vzniku brownfieldů není vysoké. Z tohoto důvodu vnímáme povinnost zpracování rekultivačního plánu za zbytnou administrativní překážku.

### **KONKRÉTNÍ PŘIPOMÍNKY K DŮVODOVÉ ZPRÁVĚ**

#### **19.K důvodové zprávě, omezení agrovoltaiky na trvalé kultury**

Požadujeme vypustit v tezech vyhlášky i důvodové zprávě K bodu 33 [§ 8a a § 8b ZOZPF] poslední větu prvního odstavce „*O agrovoltaickou výrobu elektřiny se jedná pouze, je-li umístěna na pozemcích s vybranými trvalými kulturami ve smyslu nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle užitelských vztahů – tyto vybrané kultury budou uvedeny v prováděcím právním předpise, přičemž současný návrh předpokládá využití vinic, chmelnic a ovocných sadů.*“.

Odůvodnění:

Za nevhodné považujeme rovněž omezení umístění agrovoltaické výroby elektřiny pouze na pozemky s trvalými kulturami. Ze zahraničních zkušeností víme, že je koncept agrovoltaiky funkční nejen pro vinice, chmelnice, ovocné sady a školky, tedy trvalé kultury, ale též pro brambory, obiloviny, saláty apod. Omezení pro pěstování pouze trvalých kultur bylo ze zákona sice vypuštěno, nicméně dle vysvětlení vypořádání připomínky a důvodové zprávy k bodu 33 je zřejmé, že ministerstvo setrvává na stanovisku, že omezení možnost výstavby agrovoltaiky pouze na vinice, chmelnice a ovocné sady. Pro omezení nevidíme důvod, když naopak v případě některých trvalých porostů může být v průběhu vegetace funkce fotovoltaiky omezena.

**Tato připomínka je zásadní.**